

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه ۳۰ آذر ماه ۱۳۲۰

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - بیانات آقای دکتر جوان راجع به برنامه دولت
- ۳ - جواب آقای وزیر امور خارجه و تقدیم طرح پیمان سه دولت
- ۴ - اظهارات آقای طوسی در اطراف برنامه
- ۵ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس يك ساعت پیش از ظهر بر باست آقای اسفندیاری تشکیل گردید

صورت مجلس یکشنبه بیست و سوم آذر ماه را آقای طوسی (منشی) خواندند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست ؟

دکتر جوان - اجازه میفرمائید ؟ راجع به صورت مجلس بنده تذکری دارم .

رئیس - بفرمائید .

دکتر جوان - بنده يك تذکری در صورت مجلس دارم که خواهش میکنم نوشته شود . در جلسه گذشته جناب

آقای نخست وزیر که تقاضای رأی اعتماد بکابینه شان نمودند این تقاضایشان را مشروط کردند باینکه در موضوع برنامه در جلسات آینده صحبت شود چون این قسمت فید نشده بنده تقاضا میکنم در صورت مجلس تصریح شود .

طوسی (منشی) - اتفاقاً این قسمت در صورت مجلس نوشته شده است .

دکتر جوان - بسیار خوب . پس عرضی ندارم .

(مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۲۰)

۱۶ این مذاکرات مشروح دهمین جلسه از دوره سیزدهم قانون گذاری

اداره ثبت نویسی و تحریر صورت مجلس

۱۶ اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین بی اجازه - آقایان : تولیت - دکتر ضیاء - صدر - اعظم زنگنه - مؤید قوامی - طاطبی - دکتر ادهم - جهانشاهی - آصف صادق وزیری - معدل .

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : رضوی - دکتر سیمو - منصف - الهی - موافق - ابوالقاسمی - ناصر - یون اسفندیاری - حسن اکبر - امیر ابراهیمی - ابک پور - مسعود - علی دشتی .

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست؟ (گفته شد - خیر)
صورت مجلس تصویب شد.

۳ - بیانات آقای دکتر جوان راجع به برنامه دولت

رئیس - آقای دکتر جوان.

دکتر جوان - عرایض بنده گرچه راجع به سیاست کشور است همانطور که جناب نخست وزیر فرمودند بایستی در این جلسه حضور داشته باشند ولی چون آقای وزیر امور خارجه تشریف دارند بعلاوه این عرایض بنده ممکن است منتشر شود و آقای نخست وزیر قرائت خواهند کرد این است که بنده عرض میکنم. برنامه دولت راجع به سیاست خارجی کشور شامل عبارتی بود کلی و قابل تعبیر و تفسیر ولی جناب نخست وزیر در جلسه گذشته در اینخصوص توضیحاتی دادند که تا اندازه ای منظور دولت و مطلب را روشن کرد و این روشن شدن مطلب برای بنده يك وظیفه و تکلیفی ایجاد نمود که در اینخصوص آنچه عقیده دارم عرض کنم ولی برای اینکه بتوانم مطالب را توضیح دهم لازم میدانم بطور مقدمه يك موضوعی را تذکر بدهم و سپس مختصراً راجع به سیاست خارجی کشور و يك قسمتی هم راجع به سیاست داخلی میهن عزیزمان تذکرانی بدهم. آقایان تصدیق دارند که مفهوم سیاست و معنای این کلمه در عصر حاضر با آنچه که در پانزده یا بیست سال قبل بوده مختصراً تفاوتی پیدا کرده است. در زمان سابق وقتی که گفته میشد فلان امر سیاسی است بنظر چنین میآمد که يك امری است پس مشکل و مرموز و مخفی و پنهانی و يك حالت استتاری بنظر میرسید ولی امروز چنین نیست علت این مطلب هم این است که در زمان سابق افکار بدرجه امروز بیدار نگشته بود و توده هم در تمام کشورها بقدر امروز در سیاست کشور نبدخل و نذیفع نشده بودند و در آن روز متصدیان امر سیاست در هر کشور چون علاقه داشتند توده را از دخالت در امر سیاست جلو گیری میکردند و چنین وانمود میکردند که سیاست يك امری است پس مشکل و فهم آن محتاج بمعلومات مخصوصی است و بلکه محتاج مبدانستند بداشتن يك قریحه و استعداد مخصوص جسمانی ولی امروز افکار بیدار شده و

مخصوصاً در این عصر که میتوان گفت عصر رادیو است در این عصر که انسان توانسته است با متصل کردن چند ماده بیجان بهتر از مرغ در آسمان بپرد و بهتر از ماهی در آب شنا کند در این عصر که بمقیده بنده کسب اطلاعات در هر موضوع محتاج باین نیست که از راه چشم تحصیل کنند یعنی عوام بروند در مکتبها در مدرسه ها از راه خواندن یاد بگیرند و فکر سیاسی پیدا کنند امروز عموم میتوانند از راه گوش با شنیدن توسط رادیو از راه صحبت از راه همبستگی که بین افراد جماعت می بینیم پیدا شده آن فکر سیاسی را پیدا کنند دلایل هم همین است که امروز در کشور ما اگر وارد شوید بسایر کسبه عوام و باین طبقه سوم، چهارم خواهید دید که قضایا را بقدری خوب حل و فصل میکنند که اگر يك موضوعاتی را بخوانند پنهان کنند غیر ممکن است خیلی خوب میفهمند قضایا را مقصود بنده از این تذکر این نیست که خدا نکرده بگویم دولت ما سیاستش سیاست مخفی و پوشیده است. خیر دولت ما سیاستش روشن است و همین توضیحاتی که در جلسه گذشته جناب نخست وزیر دادند ثابت کرد که مقصود دولت و آنچه میگوید روشن است بنده مقصودم از این تذکر این است که آقایان بدانند امروز عموم طبقات کشور ما و افراد در کشور ما علاقه مند بامر سیاست کشور هستند برای اینکه این عموم است که در نظام وظیفه اولاد خودشان را میفرستند و خون اینها ممکن است ریخته شود بهر وسیله ای اینها ممکن است از سیاست اطلاع پیدا کنند. منتهی همینقدر که دولت بایست توضیحاتی بدهد کافی نیست بنده عقیده مندم اگر نمایندگان محترم در موضوعات مربوط به سیاست کشور تذکرانی دارند در موقع مقتضی خود بگویند و خیلی متأسف هستم که در آن جلسه که اینهمه صحبت شد راجع باین قسمت از طرف آقایان تذکری داده نشد و اگر بنده در صدد بر آمدم عرایضی بکنم که قول هم میدهم مختصر بکنم عرایض را برای این بود که بگویم نمایندگان حق دارند در موضوعات مربوط به سیاست کشور هر عقیده ای دارند بگویند. اما عقیده بنده راجع به سیاست خارجی کشور این است که هر دولتی در

زمان جنگ مانند زمان امروز ناچار است که یکی از دورترین یکی از دوراه را پیش بگیرد یا خود را متخاصم معرفی کند و لباس سرخ جنگی بپوشد و در صف میدان جنگ وارد شود در اینصورت تکلیف چنین دولتی معلوم است محتاج بتوضیح نیست.

یا اینکه خود را بیطرف معرفی کند و لباس سبز بیطرفی بپوشد (بعضی از نمایندگان - لباس سفید) چون آقایان اختلاف دارند که لباس سبز است یا سفید بنده منتظر هستم آقایان تصمیمشان را بگیرند تا عرایضم را عرض کنم (عده از نمایندگان - بفرمائید) چنین دولتی که خود را بعنوان بیطرف معرفی کرد در زیر شعله آن مشعل بیطرفی که آن را از بین طوفانها و ابرهای تیره نجات خواهد داد بالاخره کشتی خود را از اینهمه مهالك و مخاطر بساحل نجات میرساند دولت ما هم خوشبختانه در اول این جنگ خود را بیطرف معرفی کرد و مخصوصاً خوشبختانه همین کابینه فروغی از وقتی که بعد از حوادث شهریور ماه بر سر کار آمدند دولت ما را دولت بیطرفی معرفی کردند و حتی اینکه دولتین انگلستان و شوروی هم تصدیق کردند که دولت بیطرفی هستیم (جمعی از نمایندگان - صحیح است) و بنده خواستم این را عرض کنم که دیگر بینین ندارد هر دولت در زمان جنگ یا خود را باید متخاصم معرفی کند یا بیطرف اگر يك دولتی پیدا شود و بخواهد بین بین را بگیرد و بخواهد وضعیتی بگیرد که تا اندازه ای مخالف شرایط این یا آن باشد دیگران او را باین چشم نخواهند دید. آقایان ملاحظه بفرمائید چه چیز ما را در جنگ بین المللی گذشته از اینهمه مخاطرات نجات داد؟ همان وضعیت بیطرفی بود دولت وقت و متصدیان سیاسی امروز (همهمه بین بعضی از نمایندگان) آقای فریدونی بنده شما را یکی از صلحاء میدانم و شما عقیده دارم اجازه بفرمائید عرایضم را بکنم. در جنگ بین المللی آیا میدانید نتیجه اینکه دولت خودش را بیطرف معرفی کرد چه شد؟ فقط همان عمل بود که ما را نجات داد و استقلال کشور دوباره بدست ما آمد اگر خدا نکرده امروز متصدیان کشور ما که از طرف دول متخاصم از طرف آلمانها و انگلستان و

روسیه وقت و عثمانی وقت اشغال شده و میدان جنگ شهید بود اگر خدای نکرده امروز متصدیان سیاست ما که مردمان مدبری بودند (آهائی که مرده اند خداوند روانشان راشاد کند و آهائی که باقی هستند خدا عمرشان را زیاد کند) امروز اگر تصمیم گرفته بودند بر تقض بیطرفی امروز وضعیت ما اینطور میشد؟ اگر امروز دولت ما فرضاً با دولت آلمان متحد شده بود آیا بعد از جنگ و بعد از شکست آلمان آیا متفقین میگفتند ای ملت ایران با اینکه شما آمدید بادشمن ما متحد شدید ولی چون سیاست و وضع جغرافیائی شما اقتضا میکند بایست مستقل باشید؟ خیر اینطور نبود و بالعکس اگر ما امروز با دولت انگلستان متحد شده بودیم خیال میکردید بعد از جنگ وضعیت ما بهتر از آن میشد که استقلال ما محفوظ شده و ما موفق شدیم کشتی مملکت را از مخاطره نجات دهیم و بعد از جنگ آن اسلوی را که دارا هستیم و جبران خسارات را هم تا درجه نمودند برای ما وضعیت بهتری میدادند؟ خیر. ما اگر موفق شدیم باینکه خودمان کشتی مملکت را از آن همه مخاطرات و مهالك نجات بدهیم برای این بود که خودمان را بیطرف نگاه داشتیم حال هم تذکری که بنده داشتم گرچه میدانم خوشبختانه دولت ما تا کنون هیچ اقدامی نکرده که بر ضرر استقلال ما و بر ضرر بیطرفی دولت ایران باشد و البته این قسمت قابل ستایش است و امیدوارم دولت من بعد هم عملی ولو بقدر سرسوزنی هم که برخلاف این منظور باشد ننماید و يك چنین قدمی برندارد (صحیح است) يك موضوع مختصری هم بنده در این قسمت توضیح میدهم که بیطرفی که گفته میشود مقصود این نیست که وضعیت دول بیطرف است بدول دیگر بطور تساوی باشد. معنای لغوی این نیست. بی طرفی عبارت از يك وضعیتی است دارای يك مزایا و حقوقی است که در حقوق بین الملل مقرر است خود دولت بیطرف باید عملی انجام دهد که برخلاف بیطرفی باشد و الا نگاهداری وضعیت خودش بطور تساوی با دیگران در دست خود دولت بی طرف نیست وضعیت جغرافیائی و نزدیکی و دوری او از میدان های جنگ و بالاخره عمل

دیگران، ممکن است تولید نگرانی برای دولت بیطرف بکنند. اینها هیچ مانعی از بیطرفی او نخواهد بود. امثلة زیادی دارم. امروز اگر ملاحظه فرمائید دولت سوئد در اروپا بیطرف است در صورتی که از سه طرف محدود است با باریک دریای آلمان و به دولت فنلاند و به دولت پروژی که از طرف آلمان اشغال شده با وجود این بیطرف است همه جا اعلام شده و با همه روابط هم دارد و همه هم به چشم بیطرفی او را می بینند. امروز هم که متأسفانه برای کشور ما یک حوادثی پیش آمد و این وضعیت ناگوار امروزی رخ داد که می بینید و کشور ما از طرف دو نیروی قوی بیگانه اشغال شده این بر خلاف بیطرفی نیست؟ یا اگر اقتصادیات ما منحصر شده باین دو دولت این برخلاف بیطرفی نیست؟ برای این که تقصیر از ما نیست تکلیف شاق امری است که هیچ کس به هیچ کس نمی کند فقط وقتی ما صدمه خواهیم دید وقتی ما متضرر خواهیم شد که خود ما، دولت ما و مجلس ما فهمیده و دانسته خدا نکرده اقدامی کنند که سرسوزی برای بیطرفی ما ضرر داشته باشد فقط تذکریم در سیاست خارجی همین بود و امیدوارم دولت مراقبت کامل داشته باشد در این امر و امری انجام ندهند که ما را از آن مشعل بیطرفی که فقط و فقط او ما را حفظ خواهد کرد و کشتی ما را از خطر خارج خواهد ساخت خارج نشود. ولی راجع سیاست داخلی تذکرات زیاد دارم ولی در قسمت را این جا تذکر میدهم آقای وزیر امور خارجه این جا تشریف دارند ولی مخاطب من آقای فروغی نخست وزیر است. میگویم جناب آقای نخست وزیر مراقبت کنید که زیاد امور لشکری ما با امور کشوری ما اختلاط پیدا نکنند ما از گذشته تجربه های تلخی داریم خدای نکرده طوری نشود که در آینده مقدمه آن عملیات نهیه شود. ما اگر از اصلاحات ارتش هیچ نتیجه نگرفته باشیم لااقل این نتیجه را گرفته ایم که یکمده افسران کاردان و عالی رتبه از قبیل سرلشکر جهانبانی سپهبد احمدی سرلشکر انجوان پیدا کردیم ولی چه عیب دارد که آقایان که میخواهند از آنها استفاده کنند استفاده را در

حدود تخصص و در حدود کارهای مربوطه با امور ارتش بکنند دیگر در این قسمت تذکر بیشتری نمیدهم اما تذکر آخری بنده که بنظر بنده مهمتر از عرایض سابق است ولی یک فرق دارد اگر عرایض گذشته ام قابل اعتراض زیاد نبود ولی راجع باین عرض قبلاً پیش بینی میکنم که ممکن است یک عده از آقایان معترض باشند و موافق باشند با این فکر بنده ولی چون کشور ما کشور دموکراسی معرفی شده است این قسمت را هم تذکر میدهم ولی استدعا می کنم این قسمت را توجه فرمائید. آقایان کشور ما از اجرای قانون نظام وظیفه از دوره گذشته نتایجی گرفته درست است که یک قسمتی اسباب زحمت برای مردم تولید کرد ولی اولاً روح سلحشوری را در کشور ما بیدار کرد و بالاخره یک عده جوانان و افسران جان باز برای ما یادگار گذاشت و ممکن بود اگر این پیش آمد های شهریور ماه نشده بود و آن کشور همسایه شمالی ما وارد جنگ نگشته بود ما از آن نظام وظیفه صد در صد استفاده کنیم ولی متأسفانه این پیش آمد شد و ما نتوانستیم از آن قانون استفاده کنیم حال بنده معتقد هستم در حالی که کشور ما از طرف دو نیروی بیگانه اشغال شده اجرای نظام وظیفه برای کشور ما جز ضرر و جز صدمه نتیجه ای ندارد (صحیح است) امروز اجرای قانون نظام وظیفه در کشور ما روح سلحشوری را بیدار خواهد کرد و عقب خواهد برد چرا برای این که اگر پیش برود سربازهای ما در محل خدمت خودشان افسران لایق ما در اداراتشان حتی دانشجویان نظامی ما در دانشکده ها وقتی که در حال خدمت چشمشان را بلند میکنند بالای سر خود، نیروی بیگانه قوی تر از خود می بینند اینها حال رعب بهشان دست میدهد و روح سلحشوری شان بالا می رود (همه نمایندگان) (روحی - اینطور نیست) بنده قبلاً اعتراض آقایان را پیش بینی میکردم (آقای روحی) بنده شمار امشب ششم اجازه بدهید راجع بشما عرضی بکنم خواهش میکنم اجازه بدهید بنده دوسه دقیقه صحبت کنم) اجرای نظام وظیفه در کشور ما امروز جز این که با این فقر و فاقه عمومی و با این کسر

بودجه ما یک بودجه هنگفتی را بر گردن این ملت بدبخت بار کند فایده ای ندارد. آقایان اجرای نظام وظیفه برای جنگ داخلی نیست. برای خوابیدن بی امنیتی ها اگر رخ بدهد هیچ عمومی نمیکند که ملت با خودش بجنگد. اجرای نظام وظیفه فقط و فقط برای جنگ با بیگانه است متأسفانه امروز هم از دست ما رفت و تصمیم خوبی هم گرفته شده بود آن کاری هم که انتظار داشتند انجام نگشت برای آیند هم آقایان بنده این را عرض میکنم امروز جنگ عمومی سبب شده است که تمام دولت ها دو صنف پیشتر ایستند با اینکه اینها متحدین آلمان هستند یا متفقین انگلستان هر خطری برای ما تصور میکنید اگر از طرف دشمنان انگلستان باشد همین دو قشون جلو گیری خواهند کرد اگر از طرف دوستان آنها باشد راجع بخودشان است امروز تصور نشود که اجرای قانون نظام وظیفه برای ما سرسوزی افغ دارد بلکه اسباب میشود که خانواده های دوستانی بی سرپرست بمانند بلکه اسباب خواهد شد که تمام انکار مضطرب شود این را فقط بنده عرض کردم و تذکر دادم که اجرای نظام وظیفه برای ما در سابق مفید بود و در آتی هم ان شاء الله مفید خواهد شد ولی بنده عقیده دارم مادامی که نیروی بیگانه در کشور ما هست باید دور این قانون نظام وظیفه خط کشیده شود و از اجرای آن صرف نظر بشود و فقط یک عده داوطلب برای نگاهداری امنیت در داخل کشور ما تهیه بینند. عرض دیگری هم ندارم.

۳ - جواب آقای وزیر امور خارجه و

تقدیم طرح پیمان سه دولت

وزیر امور خارجه (آقای سهیلی) - نماینده محترم بیانات خیلی حرارت آمیز و فرمایشاتی فرمودند که متأسفانه بنده با حال تب و گریبی که دارم شاید نتوانم درست جواب کامل فرمایشات آقایان بدهم ولی وظیفه دارم چند کلمه در اطراف بیانات ایشان توضیح بدهم. آقای نخست وزیر امروز بواسطه کسالت نتوانستند تشریف بیاورند.

توضیح آنیکه در روز ۲۳ آذر ماه جاری آقای نخست وزیر نسبت به سیاست خارجی کشور در اینجا دادند گمان میکنم کاملاً قضایا را روشن ساختند بنده اضافه میکنم که دولت

همان طور که خود آقای دکتر جوان هم درست بیان کردند هیچ سیاست مخفی و پنهانی ندارد و نخواهد هم داشت ما تا حال تا باین ساعتی که در خدمت آقایان هستم هیچ قرار دادی هیچ نامه ای هیچ یادداشتی با هیچ دولت بیگانه امضاء و رد و بدل نکرده ایم امروز هم که بنده افتخار حضور در مجلس را دارم برای تقدیم یک پیمانی بود که با مختصر مقدمه آنرا تقدیم خواهم کرد و تقاضای تصویبش را هم خواهم نمود. اینکه آقای دکتر جوان فرمودند افکار مردم بیدار شده است و همه متوجه سیاست هستند و همه گوش برادیه ها می دهند و آنها را بیدار میکنند بنده هم تصور میکنم اگر همینهایی که همین رادیوها را گوش میدهند تا از جزئیات مطالب مطلع باشند بنده باید صریحاً عرض کنم همین رادیوهایی هم که گوش میدهند متأسفانه حقایق را از نظر مردم دور مینمایند بنده در اینجا بنام دولت عرض میکنم آنچه که مصالح کشور اقتضا دارد آنرا مقدم بر هر چیز میدانم و آنرا در رأس مطالب و در درجه اول قرار میدهم هر چه را صلاح است باشد پیشنهاد میکنیم و تقاضای تصویبش را از مجلس شورای ملی مینمایم.

آقای دکتر فرمودند ما از ابتداء بی طرف بودیم و بی طرفی مان را با باید حفظ کنیم یا خودمان را جزو دول متخاصم در آوریم بنده هم تصدیق میکنم که دولت ایران از روزی که جنگ شروع شد رسماً در همین مجلس بیطرفی خودش را اعلان کرد و همین مطلب را در مجلس تذکر داد ولی باید تصدیق کرد که جریان امور دنیا و جریان جنگ کنونی و اوضاع جهان متأسفانه آنطوری که ما فکر میکردیم ادامه پیدا نکرد ما خیال میکردیم جنگ از ما دور و ما در حال بیطرفی و بیطرفی خودمان را هم می توانیم حقیقتاً حفظ کنیم ولی متأسفانه همه میدانند که امروز جنگ طوری شدت پیدا کرده که اگر آقای دکتر هم خوب دقت فرمائید ملاحظه خواهند فرمود که هیچ دولتی امروزه از شرق تا غرب گرفته شما نمیتوانید پیدا کنید که بگوید که من بمعنای کامل بیطرفم، منتهی بیطرفی ها یا جزء دول

متخاصم شدن يك انواع واقسامی پیدا کرده است. فرمودند دولت سوئد بیطرف است بنده نمیدانم این چه دولت بیطرفی است که اجازه میدهد يك دولت اجنبی قشون از خاکش عبور بدهد و بطرف دیگر حمله کند؟ بنابراین ما البته سعی و اهتمام کردیم که بیطرف بمانیم. بنده خوب میدانم و خودتان هم خوب میدانید متأسفانه قضایائی برای ما پیش آمد که بنده لازم بتوضیح میدانم و اینجا هم مقتضی میدانم که دومرتبه همین مطالب تکرار بشود شرح قضایا همانست که آقای نخست وزیر مشروحاً توضیح دادند و بنابت توضیحاتی که در جلسه سابق داده شد و بمناسبت وقایع جهان و تأثیر آن در مملکت ایران و بمقتضای مصالح کشور از چندنی باینطرف موضوع پیمان اتحادی پیش آمد و مذاکراتش بین ما و دولت اتحاد جماهیر شوروی و انگلستان جریان یافت ما بالاخره امروز طرح همان پیمان را تقدیم مجلس شورای ملی میکنیم که پس از تصویب مجلس شورای ملی امضاء و مبادله شود و ضمناً علاوه میکنم غیر از این پیمان که امروز تقدیم مجلس میشود هیچ نوع مراسله یادداشتی نامه محرمانه مادرین نداریم قبل از اینکه عرایض تمام شود يك مطالبی هم دارم که در جواب آقای دکتر جوان عرض میکنم. فرمودند راجع باختلاط امور لشکری و کشوری که بنده از آن اینطور استنباط کردم که مقصودشان این بود چرا سه نفر از امرای لشکر ما وارد کابینه شده اند اگر این نظر بوده است که بنده تصور میکنم از همه افراد کشور از هر صنف و طبقه باشند باید استفاده کرد. جناب آقای نخست وزیر هیئت دولت را آوردند و به مجلس معرفی فرمودند باید آن روز با رأی اعتماد می دادند یا این ایراد را می فرمودند ولسی وقتى يك دولتی رأى اعتماد از مجلس شورای ملی گرفت و مشغول کار شد و يك کارهایی کرد و کارهای مهمی هم در پیش دارد که باید انجام بدهد در يك همچو موردی بنظر بنده شایسته نیست از طرف نمایندگان پاره ایرادات به تشکیل هیئت دولت بقود (دکتر جوان - برای آتیه عرض کردم) حالا برای آینده البته آقای نخست

وزیر تکلیف خودشانرا بهتر می دانند و شما هم وظیفه خودتان را در آن موقع اعمال کنید بهتر است. راجع بقانون نظام وظیفه هم بیاناتی فرمودند البته این يك موضوعی است که سابقاً هم بعضی از نمایندگان محترم توضیح دادند و در هیئت دولت سابق هم این موضوع موردتوجه واقع شد فکرهاى هم رویش شد حال هم باز از مد نظر هیئت دولت دور نیست و در این باب بنده زیاد توضیحی عرض نمیکنم یعنی باید صبر کرد تا نتیجه مطالعات دولت در این باب بمجلس شورای ملی عرض شود و البته عرض هم خواهد شد. بنده فعلاً همانطوریکه عرض کردم از موقع استفاده میکنم و طرح پیمان اتحاد بین سه دولت را تقدیم مجلس شورای میکنم که مطابق معمول البته طبع و توزیع شود و بکمسیون امور خارجه برود و تحت شور قرار گیرد و پس از تصویب مجلس امضاء و مبادله میشود.

رئیس - بکمسیون رجوع خواهد شد

روحی - دستور دستور

۴ - اظهارات آقای طوسی در اطراف برنامه |

رئیس - آقای طوسی

طوسی - بر حسب فرموده جناب آقای نخست وزیر موضوع برنامه همانطوریکه این جا هم مذاکره شد معهود بود که اگر کسی صحبتی داشته باشد بعد هم حق داشته باشد صحبت بکنند چنانکه صحبت هم شد بنده راجع به قسمت اول برنامه با گفته هایی که گفته شد عرضی ندارم ولی يك مسائلی را تصور میکنم چون در دست مطالعه و در دست اقدام و تجدید نظر است معتقدم که اگر عرایضی بشود شاید مفید باشد و این ها فقط يك تذکرات و موضوعاتی است که دولت باید متوجه باشد و اگر لازم دید از آنها نتیجه بگیرد و آنها را بنده يك بياك تقریباً از روی برنامه دولت یادداشت کرده ام در ماده دوم برنامه دولت اصلاح و رفع نقص های قوانین داد گستری برای تکمیل امنیت قضائی و نیز تجدید نظر در قوانین دیگری که با مقتضیات امروز وفق نمیدهد.

چنانچه ملاحظه فرمودید جناب آقای نخست وزیر هم میدانند اغلب و تقریباً تمام قوانین داد گستری ما بطور ماده واحده یا ماده اصلاحی مکرر بمجلس شورای ملی آمده و بنا از

کمسیون گذشته و آنها آطور که بایداستفاده بجامعه بدهند نداده است و بهتر این است همانطور که وعده فرموده اند در این قسمتها يك تجدید نظری بشود و نتیجه مطالعات راجع باصلاح قوانین بمجلس شورای ملی بیاید.

قسمت دیگر راجع به تجدید نظر در قانون مجازات ارتش است البته ذهن مبارک آقایان واقف است که به چه طریق آن قانون گذشت و چون بآن طریق گذشت ناگزیر و مجبورند در آن تجدید نظر نمایند موضوع دیگر قانون نظام وظیفه است که الان مطرح و مورد مذاکره بود بنده معتقدم که چون این قانون نظام وظیفه مورد ابتلاء عموم است هر قدر دیرتر درش تجدید نظر بشود ابتلائانش بیشتر و صدماتش فوق العاده تر است (صحیح است) و هر قدر زود تر درش تجدید نظر بشود البته خیال میکنم مفید تر و بیشتر بنفع جامعه خواهد بود. یکی هم قانون کیفر عمال دولت است که تصور میکنم باشند اشخاصی که این عرض بنده را توجه و تسدیق فرمایند که قانون کیفر عمال دولت بدبختانه و بمعقیده شخصی بنده و خیلی ها بکل برخلاف آنچه که منظور نظر دولت بود و تا حالا هم عمل شده میباشد یعنی باصطلاح و بنا بمثل معروف هر چه سنگ بوده بیای لنگ خورده و آن کسی که دارای

لایل سمیهی - عده برای مذاکره کافی نیست

طوسی - بسیار خوب. حال که عده کافی نیست صبر میکنم

(در این موقع عده کافی شد)

جمعی از نمایندگان - ختم جلسه

طوسی - بلی عرض کردم قانون کیفر عمال دولت بمعقیده بنده خوب اجرا شده و اگر لازم میدانند حقیقه تجدید نظری در این قوانین داد گستری و سایر قوانین فرمایند و تجدید

نظر را محتاج می دانند و می خواهند عملی بشود بمعقیده بنده از اصل چنین قانونی با این شکل باید برداشته شود. . . . (صحیح است)

عده از نمایندگان - برای مذاکرات عده کافی نیست. امیر تیمور - اجازه می فرمایید بنده هم يك مذاکرایی داشتم که می خواستم قبل از دستور اگر اجازه بفرمایید عرض کنم؟

رئیس - آقا قبل از جنابعالی يك عده دیگری هستند که اسمشان یادداشت شده و اجازه خواسته اند. . . .

یکی از نمایندگان - هنوز نطق آقای طوسی تمام نشده. (در این موقع عده کافی شد)

۵ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه |

جمعی از نمایندگان - ختم جلسه

رئیس - اگر تصویب میفرمایید جلسه را ختم میکنیم جلسه آینده روز یکشنبه هفتم دیماه سه ساعت قبل از ظهر دشتی - حالا که عده کافی شده اجازه بدهید آقای طوسی صحبت شان را بکنند

امیر تیمور - بلی بفرمایید

طوسی - این آقایانی که خیلی میل دارند مذاکرایی بشود و تذکرایی داده شود و متصل میگویند باید بنفع عامه صحبت بشود متصل از مجلس خارج میشوند و عده کافی نمیماند. مگر چقدر پیاپی باید سیکار کشید.

جمعی از نمایندگان - بفرمایید آقا. بفرمایید.

طوسی - ختم جلسه را آقای رئیس اعلام فرمودند و

چون اکثریت هم ایست بقیه عرایض را میگذارم برای جلسه بعد (مجلس منقرض ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری